153 Спортно училище „Неофит Рилски" гр. София
жк „Свобода" ул. „Народни будители" № 2,
тел. 9383143, 8372190, факс. 8372190
www.nrilski153.org e-mail: info@nrilski153.org

Заповед № 214/01.09.2026г.

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР:
/М. Цветкова/

УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО

ПЛАН ЗА РАБОТА НА УЧИЛИЩНИЯ КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Настоящият план е изготвен в съответствие със Заповед № РД09-5906/28.12.2017 г. на министъра на образованието и науката, с която са утвърдени Механизмът за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, Алгоритъмът за прилагане на Механизма, приложенията към него и Методическите насоки и съвети за представяне на темата за тормоза и насилието, както и за видовете тормоз и насилие в училище.

Планът е съобразен със спецификата на 153. СУ „Неофит Рилски“, включително с особеностите на учебния и тренировъчния процес. В него са отчетени спецификата на спортните бази, провеждането на състезания и лагери, както и другите дейности, свързани със спортната подготовка на учениците.

I. АКТУАЛНОСТ НА ПРОБЛЕМА „ТОРМОЗ И НАСИЛИЕ“

Настоящата училищна политика за противодействие на тормоза и насилието е разработена във връзка с необходимостта от прилагане на цялостен училищен подход за създаване и поддържане на сигурна, подкрепяща и приобщаваща образователна среда. Тя обединява усилията на педагогическите и непедагогическите специалисти, учениците, родителите и компетентните институции за предотвратяване, своевременно разпознаване и адекватна реакция при прояви на тормоз и насилие.

Механизмът предоставя обща рамка за разпознаване на проявите на насилие и тормоз, за планиране и реализиране на дейности за превенция, както и за предприемане на действия и мерки при вече възникнал случай. В тази връзка всички служители в училището следва да познават основните прояви и признаци на тормоз и насилие, реда за сигнализиране и основните действия при установен случай.

Превенцията и интервенцията се осъществяват чрез последователни и координирани действия на равнище училище, клас и при необходимост на индивидуално ниво, при активно участие на родителите и взаимодействие с компетентните институции.

Важна част от училищната политика е своевременното идентифициране на рисковите места и ситуации, както и предприемането на превантивни мерки за ограничаване на възможностите за възникване на тормоз и насилие. Особено внимание се отделя на местата и ситуациите, в които учениците са без непосредствен педагогически контрол.

Поради спецификата на 153. СУ „Неофит Рилски“ политиката обхваща не само учебната среда, но и спортните зали, спортните площадки, съблекалните и другите пространства, използвани в учебно-тренировъчния процес, както и тренировките, състезанията, лагерите, пътуванията и другите дейности, свързани със спортната подготовка на учениците.

Целта е изграждане на училищна среда, в която всяко дете и ученик се чувства защитено, уважавано и подкрепяно, а при възникване на ситуация на тормоз или насилие се осигурява своевременна, адекватна и координирана реакция в съответствие с действащата нормативна уредба и установените процедури в училището.

II. ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ. НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ

Насилието и тормозът в образователната среда обхващат широк спектър от прояви и могат да имат сериозни и дълготрайни последици върху физическото и психическото здраве, развитието, достойнството и поведението на децата и учениците.

1. Какво е насилие?

„Насилие" *над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.*

В училищната среда насилието може да бъде извършено от дете или ученик спрямо друго дете или ученик, от възрастен спрямо дете или ученик, както и от дете или ученик спрямо възрастен.

Основните форми на насилие са:

- **Физическо насилие** – действия, с които се причинява физическа болка, страдание или телесно увреждане, включително удряне, блъскане, ритане, щипане, дърпане, спъване и други подобни действия;
- **Психическо насилие** – действия или поведение, които могат да окажат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето или ученика, включително заплахи, унижение, подигравателно отношение, обиди, отхвърляне, дискриминационно отношение, заплашване, изнудване и други форми на негативно отношение;
- **Сексуално насилие** – действия с детето или ученика с цел сексуално задоволяване, сексуално посегателство или друго поведение със сексуален характер, което нарушава достойнството, сигурността и правата на детето;
- **Други прояви на насилие** – действия или поведение, които накърняват достойнството, сигурността или правата на детето и ученика и са несъвместими с изискванията за безопасна и подкрепяща образователна среда.

„Пренебрегване" *е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.*

При установяване на данни за насилие или за дете в риск се предприемат действия съгласно действащата нормативна уредба, Механизма за противодействие на тормоза и насилието, Алгоритъма за неговото прилагане и установените правила и процедури в училището.

2. Какво е тормоз?

„Тормоз“ е форма на насилие, която се характеризира с повтарящи се негативни действия или поведение, насочени към един и същ ученик или група ученици, при наличие на дисбаланс на силите между участниците.

Тормозът може да бъде физически, вербален, психически, социален и/или виртуален и може да се проявява както в непосредствената училищна среда, така и чрез дигитални средства.

При определяне дали дадена ситуация представлява тормоз се отчитат характерът на поведението, неговата повторяемост, отношенията между участниците, наличието на дисбаланс на силите и въздействието върху детето или ученика.

Важно е да се има предвид, че не всеки конфликт или единична проява на агресивно поведение представлява тормоз. Всеки конкретен случай се оценява съобразно обстоятелствата, възрастта на учениците, тежестта на проявата и изискванията на Механизма.

Основни характеристики на тормоза:

- **Злонамерена проява**, която има за цел да нарани или унижи дете.
- **Извършва се от позиция на силата**, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот.
- **Повтаря се многократно във времето**, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Тормозът може да се проявява под формата на:

- **Физически тормоз** – блъскане, удряне, ритане, щипане, спъване, причиняване на болка, затваряне в помещение и други физически действия.
- **Вербален тормоз** – обиди, подигравки, унижение, заплахи, обидни подмятания и други словесни действия.
- **Психически тормоз** – заплахи, омаловажаване, унижение, изнудване, заплашителни действия, повреждане или отнемане на вещи и други действия, насочени към психическо въздействие върху ученика.
- **Социален тормоз** – игнориране, изолиране, изключване от групата или дейността, разпространяване на слухове, насърчаване на други ученици да не общуват с детето или ученика и други действия, насочени към социалното му изолиране.
- **Виртуален тормоз (кибертормоз)** – обидни, заплашителни или унизителни съобщения, изображения, видеоматериали или публикации, разпространявани чрез социални мрежи, приложения за съобщения, електронна поща и други дигитални средства; разпространяване на лична информация или материали без съгласие; създаване на фалшив профил; публично унижаване, заплахи, преследване или други действия в дигитална среда, които накърняват достойнството и сигурността на ученика.

При установяване на случай на тормоз се предприемат действия за незабавно прекратяване на ситуацията, защита и подкрепа на засегнатия ученик, работа с участниците и предотвратяване на повторни прояви съобразно нивото и характера на случая и в съответствие с Механизма и Алгоритъма.

III. Основни принципи на училищната политика

Основен принцип е прилагането на цялостен училищен подход и полагането на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и насилието, както и за създаване на сигурна, подкрепяща и приобщаваща училищна среда при спазване на следните принципи:

- Спазване на най-добрите интереси на детето;
- Активно включване и участие на цялата училищна общност – родители, педагогически и непедагогически персонал и ученици във всички етапи на планиране и реализиране на дейностите;
- Недопускане на дискриминация и неравнопоставено отношение;
- Отхвърляне на всички форми на насилие като начин на поведение и общуване;
- Създаване на сигурна, подкрепяща и приобщаваща училищна среда;
- Своевременно разпознаване, предотвратяване и адекватна реакция при случаи на тормоз и насилие;
- Зачитане на достойнството, правата и индивидуалните потребности на всяко дете и ученик;
- Осигуряване на подкрепа и защита на учениците, засегнати от тормоз или насилие, и предприемане на действия за прекратяване на проявата и недопускане на повторното ѝ възникване;
- Осигуряване на поверителност и защита на личната информация при работа по конкретни случаи.

IV. СЪСТАВ НА КООРДИНАЦИОННИЯ СЪВЕТ:

Председател: Елена Райкова - ЗДУД

Членове: 1. Анелия Господинова - педагогически съветник
2. Стойка Малешкова - председател на МО на кл. ръководители
3. Ирина Николова - председател на Училищно настоятелство
4. Председател на Ученическия съвет

V. ОСНОВНА ЦЕЛ

Основна цел в работата на Училищния координационен съвет за превенция и интервенция на тормоза и насилието сред учениците в 153. СУ„ Неофит Рилски“ е предотвратяване и ограничаване на проявите на тормоз и насилие, намаляване на рисковото и агресивното поведение сред подрастващите и създаване на безопасна, подкрепяща и приобщаваща училищна среда.

Непосредствени цели:

- Повишаване чувствителността, ангажираността и капацитета на цялата училищна общност за превенция и интервенция при тормоз и насилие между учениците;
- Създаване на защитна мрежа, която включва общоучилищна политика и механизъм за предотвратяване, сигнализиране, регистриране, документиране и адекватна интервенция в случай на тормоз и насилие;
- Подобряване на отношенията между учениците и техните умения за общуване;
- Осигуряване на безопасна среда не само в учебните помещения, но и в спортните зали, спортните площадки, съблекални и други пространства, използвани в учебно-тренировъчния процес;
- Предотвратяване на прояви на тормоз и насилие по време на тренировки, състезания, лагери, пътувания и други дейности, свързани със спортната подготовка на учениците.

VI. ОСНОВНИ НАПРАВЛЕНИЯ НА РАБОТАТА

1. Повишаване осведомеността на учениците и родителите по въпроси, засягащи тормоза, насилието, агресивното и рисково поведение на подрастващите.
2. Включване на ученици в различни форми и групи по интереси, в извънкласни и извънучилищни дейности през свободното от учебни занятия време.
3. Работа с родителската общност, насочена към превенция на тормоза, насилието и агресивното поведение сред подрастващите.
4. Работа с извънучилищни институции и обществени организации.
5. Създаване на ефективна система за ранно разпознаване, сигнализиране и интервенция при случаи на тормоз и насилие.

6. Идентифициране и наблюдение на рисковите места и ситуации в училищната и спортната среда.

7. Повишаване на компетентностите на педагогическия, непедагогическия и спортно-педагогическия персонал за разпознаване и адекватно реагиране при случаи на тормоз и насилие.

VII. ДЕЙНОСТИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПЛАНА:

А) Предотвратяване на проявите на тормоз, насилие и противообществено поведение сред учениците чрез повишаване на нивото на информираност на децата и родителите:

1. Провеждане на информационни кампании сред учениците и родителите за превенция на агресията и противодействие на насилието, за правата на детето, безопасното поведение и начините за търсене на помощ при случаи на тормоз и насилие.

   Срок: м. X.2026 г.,
   при провеждане на родителска среща
   Отг.: кл. ръководители

2. Изработването на общи правила на поведение и договаряне на процедура, в случай на нарушаване на правилата.

   Срок: м. X.2026г.
   Отг.: кл. ръководители

3. Провеждане на дискусии и разговори по теми, свързани с тормоза, насилието, агресията и безопасно общуване сред учениците в часа на класа, решаване на казуси, споделяне на опит в тематични часове.

   Срок: II учебен срок
   Отг.: пед. съветник, кл. ръководители, лектори

4. Поддържане на регистър на установените случаи на тормоз и насилие съгласно вътрешната организация на училището, изискванията на Механизма и действащата нормативна уредба.

   Срок: постоянен
   Отг. пед. съветник

5. Провеждане на проучване и оценка на ситуацията по отношение на тормоза и насилието в училището чрез анкета и други подходящи методи.

   Срок: м. X. - XI.2026 г.
   Отг. пед. Съветник

6. Подобряване и адаптиране на системата от дежурства с оглед осигуряване на по-добър контрол и превенция на прояви на тормоз и насилие в установените рискови места и ситуации.

Срок: постоянен
Отг.: главен дежурен учител, пед. персонал

7. Определяне и периодично актуализиране на рисковите места в училищната и спортната база – коридори, санитарни помещения, съблекални, спортни зали и площадки и други места, в които учениците прекарват време без пряк педагогически контрол.

Срок: м. X.2026 г. и при необходимост
Отг.: УКС, ръководството на училището

8. Провеждане на обучение на членовете на Ученическия съвет на училището и членовете на ученическите съвети по класове на тема „Заедно за училище без насилие и тормоз".

Срок: м. III.2027 г.
Отг.: пед. Съветник

9. Провеждане на информационни и превантивни дейности, насочени към безопасно поведение и уважително общуване по време на тренировъчния процес, състезания, лагери и други спортни мероприятия.

Срок: постоянен
Отг.: треньори, кл. ръководители, пед. съветник

Б) Работа с родителската общност:

1. Осъществяване на постоянен контакт и индивидуални отношения на класните ръководители с родители за своевременно уведомяване за възникнали ситуации на тормоз, насилие и агресивно поведение сред учениците.

Срок: постоянен
Отг.: кл. ръководители , пед. съветник, ръководството на училището

2. Включване на родители в провеждани мероприятия по теми, свързани с превенция на тормоза и насилието в училище.

Срок: постоянен
Отг.: кл. Ръководители

3. Провеждане на консултации с родители при установени случаи на тормоз и насилие и при необходимост насочване към подходящи специалисти и институции.

Срок: при необходимост
Отг.: пед. съветник, кл. ръководители, ръководството на училището

*В) Работа с институции, с функции и правомощия в областта на превенция на тормоза и **насилието** сред подрастващите:*

1. Осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти при възникнали ситуации на тормоз и **насилие** - МКБППМН – район „Надежда“; дирекция „Социално подпомагане“, ОЗД; органите на МВР, II–ро РУ; Детска педагогическа стая, Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, медицински специалисти, НПО и други компетентни институции според конкретния случай.

   Срок: постоянен
   Отг.: ръководството на училището, УКС

2. При установен случай на тормоз или насилие се предприемат действия съобразно нивото на случая и Алгоритъма за прилагане на Механизма, включително документиране, уведомяване на съответните лица, работа с учениците и родителите и взаимодействие с компетентните институции при необходимост.

   Срок: при възникнал случай
   Отг.: ръководството на училището, УКС

3. Изготвяне на годишен отчет за работа на Училищния координационен съвет за превенция и интервенция на тормоза и насилието сред учениците.

   Срок: м. VI.2027 г.
   Отг.: ръководството на училището

IX. ДЕЙНОСТИ ПРИ УСТАНОВЕН СЛУЧАЙ НА ТОРМОЗ ИЛИ НАСИЛИЕ

1. При получаване на сигнал за случай на тормоз или насилие се извършва своевременно изясняване на обстоятелствата и се предприемат действия съгласно Алгоритъма за прилагане на Механизма.

2. Случаят се документира съобразно вътрешните правила и установения ред в училището.

3. При необходимост се уведомяват родителите/настойниците на засегнатите ученици.

4. Предприемат се действия, съобразени с характера и тежестта на случая, възрастта на индивидуалните потребности на учениците, като се прилагат съответните мерки съгласно Механизма и Алгоритъма.

5. При необходимост се организира индивидуална работа с пострадалия ученик и с ученика, проявил насилие или тормоз.

6. При случаи, засягащи група/клас, се предприемат подходящи действия за работа с цялата ученическа група.

7. При необходимост се включват педагогическият съветник, психологът, медицинският специалист, родителите и други специалисти.

8. При случаи, изискващи намесата на компетентни институции, се уведомяват съответните органи съгласно действащата нормативна уредба.

9. След предприемане на мерките се извършва проследяване на случая и оценка на ефекта от предприетите действия.

X. МОНИТОРИНГ И ОТЧЕТНОСТ

1. Училищният координационен съвет проследява изпълнението на настоящия план през учебната 2026/2027 година.

2. Резултатите от проведените дейности и установените случаи се анализират периодично с цел планиране на последващи превантивни и интервенционни мерки.

3. При необходимост планът може да бъде актуализиран през учебната година с решение на компетентния орган и със заповед на директора.

4. В края на учебната година УКС изготвя отчет за изпълнението на плана, включително анализ на предприетите превантивни и интервенционни дейности и препоръки за следващата учебна година.

5. При планирането и изпълнението на дейностите се спазват изискванията за защита на личните данни и поверителност на информацията относно учениците.